

виважений розум в останній момент перемагав, і зберігався хиткий мир. У свою чергу, лише відсутність міжнародної коаліції та внутрішні протиріччя змусили британських політиків відмовитись від планів посередництва, а стратегічний злам на фронтах війни остаточно поклав кінець англійській підтримці конфедератів, оскільки такі дії були просто безперспективними. Дипломатичний геній А.Лінкольна дозволив йому зберегти мир з Англією на міжнародній арені, проявивши неабияку політичну гнучкість, яка також дозволила йому досягти своєї найбільшої мети – відновити єдність американської нації.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Adams E. Great Britain and the American Civil War. Volume I. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.gutenberg.org/files/13789/13789-h/13789-h.htm>
2. Форд Д. Історія Громадянської війни в США 1861-1865 / пер. з англ. І.Бігуна. Київ: Пропала грамота, 2023. 484 с.
3. The Spectator Archive. The Neutrality Proclamation (from the London gazette of May 14). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://archive.spectator.co.uk/article/18th-may-1861/9/the-neutrality-proclamation>
4. Иванов Р. Дипломатия Авраама Линкольна. Москва: Международные отношения, 1987. 310 с.
5. Adams E. Great Britain and the American Civil War. Volume II. [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.gutenberg.org/files/13789/13789-h/13789-h.htm#VOLUME_II
6. Kearns G. Team of rivals: the political genius of Abraham Lincoln. New York: Simon & Schuster, 2006. 945 p.
7. Mcpherson J. Battle Cry of Freedom: The Civil War Era. Oxford: Oxford university press. 1988. 996 p.
8. Godfrey C. Abraham Lincoln and the abolition of slavery in the United States. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.gutenberg.org/files/52412/52412-h/52412-h.htm>

Мурашова Ольга

ПОЛІТИЧНИЙ ПОРТРЕТ ТЕОДОРА РУЗВЕЛЬТА

Стаття присвячена висвітленню політичної біографії Теодора Рузвельта. На основі використаних джерел та літератури можна стверджувати, що становлення майбутнього 26-го президента США відбувалося у непростих умовах. Зважаючи на проблеми зі здоров'ям та досить активну та насичену політичну та військову діяльність Теодор Рузвельт зумів зайняти найвищий пост в державі.

Ключові слова: Теодор Рузвельт, США, Республіканська партія, іспано-американська війна, Нобелівська премія.

THE POLITICAL PORTRAIT OF THEODORE ROOSEVELT

The article is devoted to the coverage of the political biography of Theodore Roosevelt. On the basis of the used sources and literature, it can be argued that the formation of the future 26th president of the USA took place in difficult conditions. Due to health problems and quite active and intense political and military activities, Theodore Roosevelt managed to occupy the highest post in the state.

Key words: Theodore Roosevelt, USA, Republican Party, Spanish-American War, Nobel Prize.

В історії США ХХ ст. Теодор Рузвельт відомий як 26-й президент США (1901–1909), наймолодший президент в історії країни (на час обрання йому було 42 роки); діяч Республіканської партії США, а згодом (з 1912 р.) лідер нової партії – Прогресивної партії США. Лауреат Нобелівської премії миру (1906).

Народився 27 жовтня 1858 р. у штаті Нью-Йорк у забезпеченій сім'ї переселенців із Голландії, яка належала до верхів суспільства. Теодор Рузвельт був другою з чотирьох дітей у родині. У дитинстві мав слабе здоров'я: страждав на короткозорість, астму, та й узагалі був хворобливим. Початкову освіту отримав удома, в приватних вчителів. Особливу зацікавленість виявляв до філософії, природничих наук і літератури. Аби позбавитися фізичних вад, Теодор Рузвельт щоденно виснажливо тренувався усе життя (бокс, теніс, кінний спорт, подорожі). У 12-річному віці йому нарешті вдалося здолати хвороби та відновити здоров'я [1].

У 1876 р. Теодор Рузвельт вступив до Гарвардської школи Фі Бета Капа, маючи намір стати вченим-натуралістом. Захопившись суспільно-політичною сферою, політичними дебатами, він долучився до підготовки однієї із гарвардських газет «Адвокат», згодом став її редактором. В університеті Теодор Рузвельт приєднався до Республіканської партії.

Уже в 1881 р. Теодор Рузвельт серйозно зайнявся політикою й одразу був обраний до Зборів штату Нью-Йорк від Республіканської партії США. Там він зарекомендував себе як реформатор, противник корупції «брудних» бізнесменів. Під час президентської кампанії 1888 р. Теодор Рузвельт підтримав кандидата-республіканця Б. Гаррісона, після перемоги якого увійшов до Комісії з реформи цивільної служби (1888–1895). Робота в комісії дала змогу молодому політику популяризувати себе ще більше. У 1895–1897 рр. Теодор Рузвельт очолював поліцію Нью-Йорка. Він відповідально ставився до роботи, патрулював кримінальні райони, активно боровся з корупцією в правоохоронних органах, розкривав зв'язки злочинців і поліцейських. І хоча йому не вдалося викоренити злочинність і зловживання в поліції,

але вдало рекламуючи кожен свій успіх, він домогся подальшого зростання своєї популярності [4].

Питаннями зовнішньої політики Теодор Рузвельт зайнявся на посаді заступника військово-морської адміністрації (1897–1898). Він уважав, що необхідно розбудовувати військово-морський флот, який «забезпечить честь американського прапора».

Після початку Іспано-американської війни 1898 р. Теодор Рузвельт знову залишає політику, з ковбоїв і мисливців Дакоти створює перший кавалерійський добровільний полк «Rough Riders». Командуючи своїми, як їх прозвали, «лихими вершниками», Теодор Рузвельт був учасником бойових дій на Кубі. З цієї війни Теодор Рузвельт повернувся національним героєм.

У 1899 р. Теодор Рузвельта було обрано губернатором штату Нью-Йорк. На цій посаді він вирізнявся незалежністю (втілював у життя особисті принципи), намагався здійснити низку перетворень в управлінні штатом, домогся прийняття акту про оподаткування великих компаній. Теодор Рузвельт проявив себе як новатор, започаткувавши сучасний стиль спілкування американських політиків: енергійний, відкритий для громадян, давав по дві прес-конференції щодня.

6 листопада 1900 р. президентом США стає В. Мак-Кінлі, а віцепрезидентом – Теодор Рузвельт. Обіймаючи цю посаду, він прагнув посилити власні позиції, готував коаліцію до наступних президентських виборів 1904 р. Але 6 вересня 1901 р. на Панамериканській виставці в Буффало анархіст здійснив замах на Мак-Кінлі, після якого той невдовзі помер [3].

Теодор Рузвельт прийняв присягу і став президентом США (14.09.1901). Представники Нью-Йоркської фондової біржі вимагали від Теодора Рузвельта обіцянки дотримання консервативних поглядів і шляхів вирішення державних задач. Ставши президентом, Теодор Рузвельт був змушений у своєму першому посланні Сенату заявити, що у всьому буде продовжувати політику В. Мак-Кінлі. Він зберіг без змін увесь кабінет попередника. У грудні 1901 р. у зверненні до обох палат парламенту Теодор Рузвельт окреслив основні проблеми, на порозі яких опинилися США. Йшлося про великі трести і корпорації, регулювання діяльності яких не мало відповідного юридичного та правового забезпечення, тому необхідно було встановити державний контроль над промисловими гігантами. Його адміністрацією було розроблено, а пізніше прийнято три важливі акти: 1) створено Адміністрацію торгівлі та праці зі спеціальним Бюро у справах корпорацій (1903), що уможливило контроль над підприємствами національного рівня (посилено імміграційні акти, запроваджено 8-годинний робочий день, охорону праці жінок і дітей); 2) «Акт щодо сприяння розгляду судових справ, які стосувалися корпорацій і трудових відносин» (1903); 3) «Акт Елкінса» (1906) про заборону підняття тарифів на залізничні перевезення[5].

Іншим важливим напрямом діяльності уряду Теодор Рузвельта була охорона довкілля. Для захисту диких тварин і рослин поряд із вже існуючим Єллоустонським національним парком було створено 5 нових; схвалено акти щодо охорони життя дикої природи на Алясці та в окрузі Колумбія. Було започатковано план зрошування посушливих регіонів заходу країни, також передбачалося будівництво великих гребель і водосховищ.

У ставленні до афроамериканців Теодор Рузвельт виявляв поміркованість, боровся зі судами Лінча. Щодо корінних індіанців Теодор Рузвельт проводив політику примусового окультурення: «Світ ніколи не просунеться вперед, якщо землі будуть використовуватися як заповідники дичини для жалюгідних дикунів».

Основою зовнішньополітичної концепції Теодор Рузвельта була думка про те, що великі імперіалістичні держави повинні знайти форму якщо не зближення, то примирення своїх інтересів, а всю енергію звернути на нецивілізовані простори землі, влаштування меж яких допоможе закріпити компроміс. За Теодор Рузвельта США піднялися до рангу світової держави, було створено потужні військово-морські сили, побудовано міжокеанський Панамський канал, а щодо країн Європи – здійснювалися системні спроби їх витіснення з політичного життя Західної півкулі.

З ім'ям Теодор Рузвельта пов'язана політика «великого кийка» і «світового поліцейського». Він на початку ХХ ст. визначив три напрями політики: 1) південноамериканський – передбачав витіснення європейських держав з цього регіону; 2) азійський – покликаний забезпечити посилення американських позицій в Китаї та стримування Японії; 3) європейський – спрямований на зміцнення впливу США в Європі.

Т. Теодор Рузвельт у 1906 р. отримав Нобелівську премію миру як співавтор мирних договорів. Зокрема, він брав активну участь у врегулюванні відносин та організації мирних переговорів між Росією і Японією (1906). Теодор Рузвельт із перших років при владі проявив себе як президент нового типу, який опікувався і власним іміджем, і іміджем країни. Він мобілізував газети на підтримку своєї політики, створив справжній «газетний кабінет» із лояльних журналістів, яким довіряв «гарячу» інформацію[2].

Таким чином, життєвий і політичний шлях Теодора Рузвельта був досить складним та насиченим. Головною метою його політичної діяльності було становлення Америки як панівної держави на світовій арені, а також витіснення з неї Західної Європи.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. 100 знаменитих американців. Харків: Фоліо, 2004. 895 с.
2. Gould, L. Presidency of Theodore Roosevelt. Lawrence, 1991.
3. Theodore Roosevelt. Leadership Lessons. 2006

4. Theodore Roosevelt. The Rough Riders. 2006. 563 с.
5. Питльована, Л. Ю. Т. Теодор Рузвельт: реформізм та експансія у США на зламі XIX–XX століть. Військовонауковий вісник, 2009, 11, С.150-164;

Віталій Тучинський

УТВОРЕННЯ БЕССАРАБСЬКОЇ РАДЯНСЬКОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕСПУБЛІКИ В СКЛАДІ РРФСР 1919 Р.: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПРОБЛЕМИ ПРИДНІСТРОВ'Я

У статті зроблено спробу дослідити утворення Бессарабської Радянської Соціалістичної Республіки в складі РРФСР 1919 р. у контексті сучасної проблеми Придністров'я. Звернуто увагу на головні передумови, причини та наслідки створення державного утворення. Зроблено висновок про те, що експерименти більшовицької влади із проголошення БРСР 1919 р. та створення Молдавської Автономної Республіки у складі УРСР 1924 р. заклали ґлибинні передумови сучасної проблеми Придністров'я.

Ключові слова: Бессарабська РСР, національна політика, радянсько-румунські взаємини, світова революція, УРСР.

Vitaly Tuchynskyi

THE ESTABLISHMENT OF THE BESSARABIAN SOVIET SOCIALIST REPUBLIC WITHIN THE RSFSR IN 1919: CAUSES AND CONSEQUENCES IN THE CONTEXT OF THE CONTEMPORARY PROBLEM OF TRANSDNISTER

The article attempts to investigate the formation of the Bessarabian Soviet Socialist Republic as part of the RSFSR in 1919 in the context of the contemporary problem of Transnistria. Attention is drawn to the main prerequisites, causes and consequences of the creation of a state entity. It was concluded that the Bolshevik government's experiments with the proclamation of the BRSR in 1919 and the creation of the Moldavian Autonomous Republic as part of the Ukrainian SSR in 1924 laid the deep preconditions for the current problem of Transnistria.

Key words: Bessarabian SSR, national policy, the Soviet-Romanian relations, world revolution, USSR.

Придністровська проблема, що виникла в кінці 1980-х рр. на лівобережжі Дністра і сьогодні залишається далекою до свого вирішення. Особливої гостроти вона набрала в умовах сучасної